

Шаповалова К.Р.,
студентка 6 курсу 6 групи, Інституту
прокуратури та кримінальної юстиції
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

ЩОДО ПРИЧИН ТА УМОВ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Анотація: У тезах розглянуті причини та умови організованої злочинності на сучасному етапі розвитку суспільства. Встановлено основні детермінанти та надано рекомендації щодо нівелювання них у межах організованої злочинності.

Ключові слова: організована злочинність, запобігання злочинності, причини і умови злочинності

Анотація: В тезисах рассмотрены причины и условия организованной преступности на современном этапе развития общества.

Установлены детерминанты и даны рекомендации по нивелированию их.

Ключевые слова: организованная преступность, предотвращение преступности, причины и условия преступности

Keywords: organized crime, crime prevention, causes and conditions of crime

Summary: The abstracts consider the causes and conditions of organized crime at the present stage of the development of the society. The main determinants have been identified and the recommendations have been made for leveling them within the framework of organized crime.

Становлення України як демократичної і правової держави ставить перед органами державної влади ряд невідкладних і важливих завдань. Одним із таких завдань є удосконалення протидії злочинності, що є неможливим без виявлення причин та умов. Багато злочинів вчинюються не одноособово, а саме у рамках організованої злочинності, що зумовлює актуальність теми.

Постіндустріальна стадія розвитку людства вимагає переосмислення й уточнення багатьох положень кримінологічної теорії, перегляду традиційних підходів до боротьби зі злочинністю. На сучасному етапі кримінологія проходить етап формування нової парадигми, зміни наукового світогляду, генерування ідей та упровадження інновацій [9, 169]. Сьогодні в суспільстві відбуваються інтенсивні процеси інформатизації та інтелектуалізації, прискореними темпами формується інформаційне суспільство, особливістю якого є комп'ютеризація всіх сфер людського життя. Останнім часом комп'ютерні технології та комп'ютерні системи використовуються в більшості злочинів як засіб їх вчинення [5, с. 1297].

Динаміка злочинності на протязі останніх років характеризується хвилеподібними коливаннями, які чітко показують виражену тенденцію до зростання злочинності на території нашої держави. Висока складність соціальних систем є безумовною ознакою не лінійності законів залежності станів таких систем від певних зовнішніх та внутрішніх факторів [7]. Методологічною основою дослідження є твердження, що людський потенціал формується на основі стосунків усередині груп людей, які об'єднуються через спільні інтереси та підтримують неформальні контакти з метою

взаємної вигоди та допомоги. Людський потенціал нерозривно пов'язаний з інституційними формаціями, буквально сформованими ними [10].

Як зазначає Ремський В.В., організована злочинність – реальне явище сучасного соціуму, яке чинить значний, часто латентний, вплив на його існування. Під організованою злочинністю слід розуміти складну систему організованих злочинних формувань з їх широкомасштабною злочинною діяльністю і створенням для такої діяльності найбільш сприятливих умов, що використовує як власні структури з управлінськими та іншими функціями після обслуговування цих формувань, їх діяльності і зовнішніх взаємодій, так і державні структури, інститути громадянського суспільства [1, с. 219]. Слушною є думка Головкина Б.М., щодо того, що за різних обставин жертвами злочинів можуть стати будь-які особи, незалежно від статі, віку, національності, соціального становища, рівня доходів, місця проживання. Між тим практика показує неоднаковий рівень уразливості людей перед злочинними посяганнями. Це пов'язано не тільки з соціально-демографічними відмінностями населення, але й з несприятливими середовищними умовами проживання та небезпечною поведінкою за конкретних обставин [6, 162].

Яскравими прикладами поширення й геометричного прогресу зростання рівня проблеми організованої злочинності, може слугувати, наприклад, витік даних 20.09.2020 з FinCEN, який свідчить, що світові банки дозволяли злочинцям відмивати гроші на загальну суму сумнівних транзакцій у 2 трлн доларів. Не менш актуальним є затримання 05.11.2020 р. у Львові члена міжнародного злочинного угруповання «Лоту Гулі» [2].

Успішне вирішення завдань щодо виявлення, запобігання, розкриття та розслідування злочинів, учинених організованими злочинними угрупованнями, передбачає врахування широкого кола чинників, що мають значення на мезорівні. Вважаємо необхідним зосередити увагу на причинах та умовах організованої злочинності поза поділом їх на психологічні, ідеологічні, політичні, правові, оскільки всі вони взаємопов'язані та взаємообумовлені.

Так, деякі вчені визначають наступний перелік найбільш важливих причин та умов: тіньова економіка, кризові явища в економіці,

слабкий рівень контролю за комерційними банками, непрозорість деяких секторів економіки, бартерні угоди [3]. Наступним фоном явищем, яке не може не впливати на розвиток організованої злочинності вважаємо низький моральний рівень розвитку суспільства та девальвація цінностей. Так, зазначена детермінанта детально проаналізована в статті Л.Ф. Гуля, де автор наголошує на тому, що антигромадські погляди особи стають однією з причин вчинення нею конкретного злочину [4, с. 438]. Серед інших причин організованої злочинності слід зазначити наступні: хабарництво, корупція; відмивання грошей.

Окремої уваги заслуговує той факт, що організована злочинність відповідає вимогам сучасності і використовує актуальні досягнення ІТ сфери, FinTech надбань, що ускладнює як розкриття, так і протидію злочинам. Одночасно, вищезазначене стає причиною вчинення злочинів, оскільки значно спрощує процес їх вчинення та приховання. Так, наприклад, Надир Саліфов – сучасний злочинець (мав свій злочинний клан), отримував викуп у біткоінах. Отже, цифрові технології стають певною детермінантою розвитку організованої злочинності у межах кібератак, вимагання грошей через інтернет, відмивання грошей, тощо.

Отже, причинами та умовами організованої злочинності є тіньова економіка, кризові явища в економіці, слабкий рівень контролю за комерційними банками, непрозорість секторів економіки, бартерні угоди, хабарництво, корупція; відмивання грошей, низький моральний рівень розвитку суспільства та девальвація цінностей, ІТ та FinTech прогрес. Враховуючи вищезазначені причини та умови організованої злочинності, задля зменшення негативних наслідків через наведені фактори, органи нагляду за ринками фінансових послуг повинні взаємодіяти з відповідними правоохоронними органами на основі якісного двостороннього надання інформації. У свою чергу, правоохоронні органи мають вдосконалювати тактику та техніку розслідування злочинів у відповідності сучасним досягненням ІТ ринку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ремський В.В. Кримінологічна характеристика організованої злочинності та деякі питання щодо її запобігання. Боротьба з

організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2012. № 2. с. 214 - 221.

2. У Львові затримали члена міжнародної банди «Лоту Гулі». URL: https://zaxid.net/u_lvovi_zatrimali_chlena_vidomogo_zlochinnogo_ugrupovannya_lotu_guli_n1510149 (дата звернення 08.11.2020)

3. І. М. Даньшин, В. В. Голіна, М. Ю. Валуйська та ін./ В. В. Голіни. Кримінологія: Загальна Особлива частини. Підр. - Харків: Право, 2009.

4. Гуля Л.Ф. Детермінанти організованих злочинних груп: теоретичні та прикладні аспекти. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ вип. 2012. № 3. с. 432-442.

5. Ovcharenko, Mykola O; Tavolzhanskyi, Oleksii V; Radchenko, Tetiana M; Kulyk, Kateryna D; Smetanina, Nataliia / Combating Illegal Drugs Trafficking Using the Internet by Means of the Profiling Method / Tavolzhansky O. V. // V. Journal of Advanced Research in Law and Economics; Craiova Том 11, Изд. 4(50), (Summer 2020): 1296-1304. Головкін Б. М. Як стають жертвами злочинів // Проблеми законності. Вип. 136. 2017. С. 161 – 172.

6. Головкін Б. М. Як стають жертвами злочинів // Проблеми законності. Вип. 136. 2017. С. 161 – 172. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2017_136_19

7. Robotization of manufacturing process: economic and social problems and legal ways of their solution / O. E. Kostyuchenko, T. V. Kolesnik, Z. V. Bilous, O. V. Tavolzhanskyi // Financial and credit activity: problems of theory and practice. – 2019. – Vol. 3, is. 30. – P. 454–462.

8. Кримінологія : підручник / Б. М. Головкін, В. В. Голіна, О. Ю. Шостко та ін.; за ред. Б. М. Головкіна. – Харків : Право, 2020. – С. 252

9. Головкін Б.М. Теперішнє і майбутнє кримінології // Проблеми законності. Харків : Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. 2020. № 149. С. 168- 184. URL: <http://plaw.nlu.edu.ua/article/view/200724/205532>

10. Tsytko, Victoria, Kateryna I. Aliksieieva, Iryna A. Venger, Oleksii V. Tavolzhanskyi, Nataliya I. Galunets, & Alona V. Klyuchnik. “ Information Policy of the Enterprise as the Basis for the Reproduction of-

Human Potential in the Structure of Public Social Interaction.” Journal of Advanced Research in Law and Economics [Online], 10.6 (2019): 1664-1672. Web. 6 Nov. 2020

Науковий керівник к.ю.н., доц. О.В.Таволжанський